

Od redakcji

Alfabetyzacja cyfrowa - ewolucja umiejętności XXI wieku
Nikitas Kastis & Roberto Carneiro

Artykuły

Alfabetyzacja cyfrowa dla Trzeciego Wieku: Utrwalanie tożsamości w niepewnym świecie
Allan Martin

Propozycja alfabetyzacji cyfrowej w szkolnictwie wyższym: przykład Katalońskiego Uniwersytetu Otwartego
Montse Guitert & Teresa Romeu

T-learning na rzecz integracji społecznej
Chiara Sancin, Valentina Castello, Vittorio Dell’Aiuto & Daniela Di Genova

Projekt e-zajęć wspierających umiejętności uczenia się
Maria Chiara Pettenati & Maria Elisabetta Cigognini

Jak wzmocnić alfabetyzację cyfrową? Praktyczny przykład inicjatywy europejskiej „SPreaD”
Petra Newrly & Michelle Veugelers

eLearning Papers

eLearning Papers jest publikacją portalu Komisji Europejskiej elearningeuropa.info, promującego wykorzystanie technologii komunikacyjno-informacyjnych w ustawicznym kształceniu.

Redakcja: P.A.U. Education, S.L.

Email: editorial@elearningeuropa.info

ISSN: 1887-1542

Teksty publikowane w eLearning Papers, o ile nie wskazano inaczej, podlegają licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Użycie

niekomercyjne-Bez utworów zależnych 2.5. Mogą one być kopiowane, rozpowszechniane, odtwarzane i wykonywane pod warunkiem, że wskazany zostanie autor i czasopismo elektroniczne publikujące je, czyli eLearning Papers. Wykorzystanie komercyjne i prace zależne są niedozwolone. Pełny tekst licencji jest dostępny na stronie <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/deed.pl>

Od redakcji: Alfabetyzacja cyfrowa - ewolucja umiejętności XXI wieku

Na początku XXI wieku jesteśmy świadkami interesujących zmian w wymaganiach edukacyjnych zarówno ze strony indywidualnych osób, jak i całych społeczeństw oraz władz. Z pewnością i tak już trudna relacja pomiędzy ofertą edukacyjną, a społecznym zapotrzebowaniem na rozwój (wydajność) i integrację staje się wyjątkowo skomplikowana. Globalizacja ekonomiczna i powstawanie tak zwanego „Społeczeństwa wiedzy” idą w parze ze zmieniającym się stopniowo zestawem kluczowych kompetencji. Są one podstawą dialogu na temat politycznego i akademickiego wdrażania umiejętności, które niektórzy myśliciele i decydenci nazwali umiejętnościami lub alfabetami XXI wieku.

Wydaje się, że musimy sprostać zadaniu redefinicji alfabetyzacji w perspektywie kształcenia przez całe życie. Wychodząc od początkowej definicji (trzy podstawowe umiejętności: czytanie, pisanie i arytmetyka), które odpowiadały powszechnemu modelowi edukacyjnemu społeczeństw przemysłowych, przejdziemy do umiejętności, które obecnie i w nadchodzących latach będą prawdopodobnie ogólnie zaakceptowanym zestawem (i poziomem) kompetencji w „życiu” (rozwój osobisty i kulturowy, postawy obywatelskie, itp.) i „pracy” (specyficzna wiedza i umiejętności). Musi to być zestaw takich kompetencji, które jednocześnie będą odpowiadały społecznym i konceptualnym strukturom powstającego „Społeczeństwa wiedzy”. Te kompetencje, lub umiejętności posługiwania się nowymi alfabetami, które do pewnego stopnia są związane z kodami technicznymi XXI wieku, są pojmowane jako filary tworzenia wiedzy i rozwoju umiejętności oraz jako ważny element w tworzeniu paradygmatów dla systemów edukacji podstawowej.

Jest jeszcze wiele do zrobienia w celu opracowania definicji tych kompetencji, a jeszcze więcej w celu ich umocnienia i zakorzenienia w systemie edukacyjnym. Ostatnio grupa ekspertów z różnych krajów Unii Europejskiej zdołała ustalić w sposób raczej arbitralny, ale wydaje się że funkcjonalny, zestaw kompetencji kluczowych, który obejmuje także alfabetyzację cyfrową („Kompetencje informatyczne”) obok innych siedmiu kompetencji. Posiada ona jednak silny „horyzontalny” charakter w porównaniu z pozostałymi kompetencjami, może tylko z wyjątkiem kompetencji dotyczącej odpowiedzialności za własne uczenie się („Umiejętność uczenia się”).

Bez względu na to czy mamy do czynienia ze zmianą paradygmatu, czy nie, na pewno musimy wziąć pod uwagę wzrastającą współzależność pomiędzy polityką edukacyjną, a integracją społeczną. Inaczej mówiąc nowe wyzwania prawa słuszności i sprawiedliwości zmuszają nas do przebudowy naszego systemu kształcenia z systemu dostawy masowej edukacji w zaangażowanie jednostek w masowy proces zdobywania wiedzy, poprzez poprawę ich umiejętności uczenia się, w których cyfrowa alfabetyzacja nabiera podstawowego znaczenia.

Artykuły, które przedstawiamy w tym numerze, przedstawiają niektóre aspekty tego wyzwania i zmiany z nimi związane. Mamy nadzieję, że pomogą one w zrozumieniu poruszanego problemu. Życzymy przyjemnej lektury.

Nikitas Kastis, Przewodniczący, MENON Network & Director, Lambrakis Foundation

Roberto Carneiro, Dyrektor, *eLearning Papers*

Allan Martin

Dawniej
Wydział
Edukacji w
Zakresie

Technologii Informacyjnych,
Uniwersytet w Glasgow

“**Jeżeli chcemy poprawić cyfrowe umiejętności starszych osób, musimy myśleć o tym, w jakich celach mogą oni je wykorzystywać, w jakich dziedzinach cyfrowe umiejętności mają społeczne uzasadnienie i przyczyniają się bezpośrednio do rozwoju myślenia i tożsamości.**”

Podstawowe pojęcia

alfabetyzacja cyfrowa, integracja, kształcenie, starsi obywatele, tożsamość, trzeci wiek, luka pokoleniowa

Pełny tekst

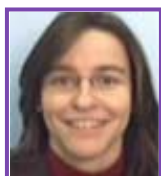
<http://www.elearningeuropa.info/files/media/media18500.pdf>

Alfabetyzacja cyfrowa dla Trzeciego Wieku: Utrwalanie tożsamości w niepewnym świecie

Świat, w którym żyjemy - era postnowoczesności - charakteryzuje się poczuciem głębokiej niepewności; niepewności nie tylko dotyczącej podstaw struktury społecznej, ale także indywidualnej tożsamości. Technologie cyfrowe udostępniają potężne narzędzia służące uczeniu się, wyrażaniu własnego ja, a także budowaniu, utrwalaniu i dzieleniu się tożsamością. Ale dla starszych obywateli te aspekty nowoczesnego świata stanowią zagrożenie ich tożsamości. Umiejętność właściwego wykorzystania technologii w rzeczywistych sytuacjach jest więc ważna dla wszystkich obywateli.

Technologia nie zmieniła pojęcia kształcenia, ale otworzyła możliwości nowych sposobów jego realizacji. Jeżeli chcemy poprawić cyfrowe umiejętności starszych osób, musimy myśleć o tym, w jakich celach mogą oni je wykorzystywać, w jakich dziedzinach cyfrowe umiejętności mają społeczne uzasadnienie i przyczyniają się bezpośrednio do rozwoju myślenia i tożsamości.

Niniejszy artykuł przedstawia trypoziomowy model cyfrowej alfabetyzacji. Przyjmujemy, że uwzględniając wyzwania, przed jakimi stają starsi ludzie w nowoczesnych społeczeństwach, możemy lepiej zrozumieć, jaką rolę alfabetyzacja cyfrowa i jej związek z uczeniem się może odegrać w ich trudnej sytuacji. Biorąc pod uwagę szczególną sytuację niepewności starszych osób w naszych społeczeństwach, cyfrowa alfabetyzacja może mieć duże znaczenie jako sposób integracji społecznej i umocnienia wiary w samego siebie. Zdobywając umiejętności cyfrowe, starsi obywatele mogą utrzymać panowanie nad swoim życiem w czasach wzrastającej niepewności. W czasach kiedy niepewność międzypokoleniowa jest prawdopodobnie większa niż kiedykolwiek przedtem, alfabetyzacja cyfrowa może także stać się mostem porozumienia pomiędzy pokoleniami.

Montse Guitert

Teresa Romeu

Kataloński Uniwersytet
Otwarty, Hiszpania

“ Propozycja cyfrowej alfabetyzacji na rzecz zdobycia kompetencji w zakresie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych na poziomie akademickim i zawodowym wysunięta przez UOC opiera się na obowiązkowym dla wszystkich kierunków przedmiocie. ”

Podstawowe pojęcia
alfabetyzacja cyfrowa,
kompetencje w zakresie
technologii informacyjno-
komunikacyjnych,
szkolnictwo wyższe,
Europejski Obszar
Szkolnictwa Wyższego,
środowisko on-line,
Kataloński Uniwersytet
Otwarty (UOC)

Pełny tekst

[http://www.elearningeuropa.info/
files/media/media18503.pdf](http://www.elearningeuropa.info/files/media/media18503.pdf)

Propozycja alfabetyzacji cyfrowej w szkolnictwie wyższym: przykład Katalońskiego Uniwersytetu Otwartego

Uniwersytety odgrywają decydującą rolę w zapewnianiu studentom strategii i kompetencji, które pozwolą im stać się częścią współczesnego społeczeństwa informacyjnego, a co za tym idzie, umożliwi realizację produktywnych studiów. Kataloński Uniwersytet Otwarty (UOC) jest w pełni uniwersytetem on-line stworzonym w roku 1995 w celu udostępnienia edukacji na odległość na poziomie uniwersyteckim. Od samego początku w programie edukacyjnym Katalońskiego Uniwersytetu Otwartego wprowadzono technologie informacyjno-komunikacyjne, jako przedmiot obowiązkowy dla wszystkich kierunków, aby pomóc studentom w ogarnięciu wirtualnego środowiska i zapoznać ich ze specyficznymi narzędziami on-line. Na przestrzeni tych ostatnich 11 lat przedmiot ten ewoluował w ślad za nowymi technologiami i zmieniającymi się potrzebami studentów. Obecnie jest to przedmiot inspirowany przez Deklarację Bolońską, w ramach którego pracuje się nad kluczowymi kompetencjami w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych.

W sytuacji, kiedy uniwersytet podejmuje strategiczne decyzje w zakresie implementacji nowych kierunków w ramach Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego (ang. European Higher Education Area - EHEA), ta kompetencja jest określana przez UOC jako: „Wykorzystanie i zastosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w środowisku akademickim i zawodowym”. Propozycja cyfrowej alfabetyzacji na rzecz zdobycia kompetencji w zakresie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych na poziomie akademickim i zawodowym wysunięta przez UOC opiera się na obowiązkowym dla wszystkich kierunków przedmiocie. Ten 6 punktowy przedmiot (w Europejskim Systemie Transferu Punktów - ECTS) jest obowiązkowy w czasie pierwszego półrocza, w ramach podstawowych punktów międzysekcyjnych i opiera się na racjonalnym i krytycznym wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych, przyswojeniu pewnej wiedzy na temat technologii cyfrowych, procedur projektu wirtualnego i nowych form budowania i reprezentacji wiedzy, do wykorzystania w nowym otwartym Internecie (blogi, serwisy wiki, wolne zakładki, itd.) i wielu innych alfabetach.

Na podstawie doświadczeń Katalońskiego Uniwersytetu Otwartego możemy wyodrębnić kluczowe, dające się przenieść do różnych kontekstów elementy do stworzenia modelu alfabetyzacji cyfrowej w dowolnym kontekście edukacyjnym: definicja kompetencji w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych, stopniowe przyswajanie umiejętności w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych poprzez prace projektowe, praca w zespole mająca na celu wykorzystanie i zastosowanie nowych narzędzi i rola konsultantów.

Chiara Sancin

Valentina
Castello

Vittorio
Dell'Aiuto

Daniela Di
Genova

DIDA, Włochy

“ Nowe cyfrowe platformy nadawcze przyczynią się w przyszłości do wzrostu różnorodności mediów w wielu krajach i zwiększą możliwości zajęć edukacyjnych oraz usług publicznych i kulturalnych dla ich mieszkańców. ”

Podstawowe pojęcia

t-learning, interaktywność, integracja, dekodery cyfrowe, media, DVB-T, DVB, DTT, SBTVD, cyfrowa telewizja naziemna, platformy nadawcze

Pełny tekst

<http://www.elearningeuropa.info/files/media/media18506.pdf>

T-learning na rzecz integracji społecznej

Nasz artykuł koncentruje się na badaniach związanych z aplikacjami t-learningowymi. W szczególności traktuje zagadnienie wykluczenia cyfrowego i integracji społecznej oraz najważniejsze cechy t-learningu. Przedstawia także główne tezy wynikające z realizacji projektu Beacon, powstałego w wyniku ostatniego konkursu Szóstego Programu Ramowego. BEACON (Brazylijsko-Europejskie Konsorcjum Usług Cyfrowej Telewizji Naziemnej) to trzyletni innowacyjny projekt badawczy na temat cyfrowej telewizji naziemnej, posiadający trzy główne cele:

- rozwój interoperacyjności pomiędzy Europejskimi (DVB) i Brazylijskimi (SBTVD) standardami cyfrowej telewizji naziemnej;
- studium na temat metodologii nauczania na odległość poprzez telewizję cyfrową;
- dostawa usług t-learningowych związanych z integracją społeczną w Sao Paulo, Brazylia.

Termin „t-learning” może być związany z realizacją interaktywnych materiałów szkoleniowych, treści i usług przy pomocy dekodera cyfrowego. Cechy użyteczności t-learningu i możliwości rozpowszechniania ich na szerszą skalę niż w przypadku e-learningu otwierają nowe obszary i możliwości dla nauczania skierowanego do szerszej liczby odbiorców, zarówno jeśli chodzi o kształcenie formalne, jak i incydentalne. Rzeczywisty rozwój systemu t-learningu i jego aplikacji opiera się na integracji możliwości i zastosowań zarówno cyfrowej telewizji naziemnej, jak i e-learningu, szczególnie jeśli chodzi o zwiększenie interaktywności, prowadzące do większego zaangażowania uczących się i wirtualnych wspólnot.

Rozwój nowych dodatkowych usług opartych na technologii standardu nadawania naziemnego telewizji cyfrowej (DVB-T) umożliwi dotarcie do dużej ilości końcowych odbiorców. Głównym celem jest zaoferowanie usług edukacyjnych odbiorcom, którzy nie mają dostępu do Internetu i komputera, z powodów ekonomicznych lub kulturowych, ale posiadają odbiorniki telewizyjne i umożliwienie im zdobywania wiedzy z wielu dziedzin, mając szczególnie na względzie poprawę ich kompetencji zawodowych. Nowe cyfrowe platformy nadawcze przyczynią się w przyszłości do wzrostu różnorodności mediów w wielu krajach i zwiększą możliwości zajęć edukacyjnych oraz usług publicznych i kulturalnych dla ich mieszkańców.

Maria Chiara
Pettenati

Maria
Elisabetta
Cigognini

DET - Wydział Elektroniki i
Telekomunikacji
Uniwersytetu we Florencji,
Włochy

“ Kompetencja określona jako umiejętność uczenia się polega na uświadamianiu sobie, w jaki sposób i dlaczego przyswajamy, przetwarzamy i zapamiętujemy różne rodzaje wiedzy. ”

Podstawowe pojęcia
alfabetyzacja cyfrowa,
projekt nauczania, nauczanie
w sieci, sieci społeczne,
umiejętność uczenia się,
osobiste zarządzanie wiedzą
(ang. PKM)

Pełny tekst

[http://www.elearningeuropa.info/
files/media/media18509.pdf](http://www.elearningeuropa.info/files/media/media18509.pdf)

Projekt e-zajęć wspierających umiejętności uczenia się

W naszym artykule przedstawiamy wyczerpujący zestaw e-zajęć (ang. e-tivities) opracowanych w ramach projektu nauczania. E-zajęcia wykorzystują narzędzia internetowe do nauczania umiejętności osobistego zarządzania wiedzą (ang. PKM) dorosłych odbiorców. Praktyka PKM i konieczne do tego umiejętności są ściśle związane z kompetencjami w zakresie umiejętności uczenia się, która została określona jako kluczowa kompetencja niezbędna do nabycia właściwej postawy w procesie kształcenia przez całe życie. Poza tym wydaje się, że technologie internetowe posiadają pewien potencjał umożliwiający odbiorcom w sposób łatwy i skuteczny zanurzyć się w procesie świadomego uczenia się przez całe życie. Kompetencja określona jako umiejętność uczenia się polega na uświadamianiu sobie, w jaki sposób i dlaczego przyswajamy, przetwarzamy i zapamiętujemy różne rodzaje wiedzy.

Wyniki przedstawione w niniejszym artykule opierają się na rozwoju teorii związanej z umiejętnościami osobistego zarządzania wiedzą zaprezentowanej w poprzednich pracach, w których tego rodzaju kompetencje podzielone są na dwie podstawowe grupy: podstawowe umiejętności osobistego zarządzania wiedzą oraz umiejętności osobistego zarządzania wiedzą wyższego stopnia.

E-zajęcia opisane w naszej pracy mogą być wykorzystane jako wstępne ramy zarówno dla określenia celów nauczania (poprzez specyfikację podstawowych umiejętności osobistego zarządzania wiedzą oraz umiejętności osobistego zarządzania wiedzą wyższego stopnia), jak również stworzenia makroprojektu modułów rozwijania umiejętności, w których będzie się odbywało nauczanie umiejętności osobistego zarządzania wiedzą.

Petra Newrly

MFG Baden-
Württemberg,
Niemcy

Michelle
Veugelers

CINOP - Centrum
voor Innovatie van
Opleidingen, Holandia

“ Alfabetyzacja cyfrowa oznacza nie tylko posiadanie technicznej infrastruktury, ale także umiejętność optymalizacji możliwości, jakie te nowe technologie oferują. ”

Podstawowe pojęcia

dostępność, alfabetyzacja cyfrowa, kompetencja, umiejętności, integracja, SPread, zarządzanie, szerzenie

Pełny tekst

<http://www.elearningeuropa.info/files/media/media18513.pdf>

Jak wzmocnić alfabetyzację cyfrową? Praktyczny przykład inicjatywy europejskiej „SPread”

Alfabetyzacja cyfrowa stała się jedną z głównych kompetencji w XXI wieku. Bez umiejętności skutecznego i odpowiedzialnego posługiwania się mediami cyfrowymi nasze szanse na globalnym rynku są bardzo słabe. Obecnie ponad 250 milionów Europejczyków regularnie korzysta z Internetu. Jednak pomimo tych optymistycznych cyfr, duża część społeczeństwa jest pozbawiona dostępu do nowych rozwiązań, takich jak Web 2.0 czy kształcenie mobilne. A nawet Ci, którzy korzystają regularnie z mediów cyfrowych, nie posiadają pełnych umiejętności cyfrowych. Alfabetyzacja cyfrowa oznacza nie tylko posiadanie technicznej infrastruktury, ale także umiejętność optymalizacji możliwości, jakie te nowe technologie oferują. Co to oznacza? I dlaczego alfabetyzacja ma takie duże znaczenie? W naszym artykule postaramy się odpowiedzieć na te pytania.

Na wstępie przytoczymy kilka różnych teoretycznych spojrzeń na alfabetyzację cyfrową, a następnie przedstawimy przykład dobrych praktyk: europejski projekt SPread. Poprzez opracowanie pakietu narzędziowego do zarządzania projektami z zakresu alfabetyzacji cyfrowej SPread ma na celu szerzenie umiejętności informatycznych w całej Europie i zwrócenie uwagi na znaczenie tego tematu. Pakiet narzędziowy SPread oferuje przydatne informacje na temat opracowywania, koordynacji i finansowania projektów związanych z cyfrową alfabetyzacją zakrojonych na szeroką skalę. Jak dotąd pakiet ten miał bardzo pozytywny oddźwięk w całej Europie.